

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

25 серпня 2022 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за заочної формою навчання

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент
2 серпня 2022 року

_____ Роман ГАВРІК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
4 серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор юридичних наук,
професор
4 серпня 2022 року

_____ Олександр БУХАНЕВИЧ

В. о. декана юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
24 серпня 2022 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

Обліковий обсяг – 1,71 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	4
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
	1.2.	Лекції	– 5
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 7
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 12
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 20
	1.6.	Підсумковий контроль	– 21
2.	Схема нарахування балів	–	23
3.	Рекомендовані джерела	–	24
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	30

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Міграційне право України як галузь права, наука та навчальна дисципліна. Міграційні процеси в сучасному світі	8	2	2	–	–	4	8	2	–	–	–	6
2.	Управління міграційними процесами	12	2	2	–	–	8	14	2	–	–	–	12
3.	Інститути еміграції та свободи пересування в міграційному праві України	12	2	2	–	–	8	6	–	–	–	–	6
4.	Інститут громадянства та його значення у міграційному праві України	10	2	2	–	–	6	13	–	–	–	–	13
5.	Інститут трудової міграції в міграційному праві України	5	1	–	–	–	4	6	–	–	–	–	6
6.	Інститут нелегальної міграції	5	1	–	–	–	4	6	–	–	–	–	6
7.	Правовий статус внутрішньо переміщених осіб та тимчасово окупованих територій в міграційному праві України	8	2	2	–	–	4	6	–	–	–	–	6
8.	Інститут притулку та статус біженців в міграційному праві України	8	2	2	–	–	4	9	2	1	–	–	6

9.	Інститут повернення (репатріації) репресованих осіб і раніше депортованих народів у міграційному праві України	6	1	–	–	–	4	6	–	–	–	–	6
10.	Інститут юридичної відповідальності у міграційному праві	12	2	4	–	–	6	10	2	1	–	–	7
11.	Міжнародне міграційне право	6	1	–	–	–	4	6	–	–	–	–	6
	Усього годин:	90	18	16	–	–	56	90	8	2	-	-	80

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Міграційне право України як галузь права, наука та навчальна дисципліна. Міграційні процеси в сучасному світі	2
1.1.	Міграція як глобальне, загальносвітове суспільне явище. Поняття та класифікація міграцій населення.	
1.2.	Поняття міграційного права, його предмет та завдання.	
1.3.	Принципи та функції міграційного права.	
1.4.	Система міграційного права та його інститути.	
1.5.	Міграційно-правові відносини, їх види.	
1.6.	Суб'єкти міграційного права. Поняття «мігрант», види мігрантів.	
1.7.	Джерела міграційного права. Правові основи регулювання міграційних процесів в Україні.	
1.8.	Міграційне право як навчальна дисципліна та як наука.	
2.	Управління міграційними процесами	2
2.1.	Етапи становлення державної міграційної політики в Україні.	
2.2.	Місце Міністерства внутрішніх справ України в системі управління міграційними процесами.	
2.3.	Правове регулювання діяльності Державної міграційної служби України.	
2.4.	Повноваження, завдання та функції Державної міграційної служби України.	
2.5.	Роль органів охорони державного кордону України в регулюванні міграційних процесів.	
2.6.	Взаємодія Державної міграційної служби України з іншими органами влади з питань міграції.	
3.	Інститути еміграції та свободи пересування в міграційному праві України	2
3.1.	Поняття еміграції та імміграції в міграційному праві.	
3.2.	Документи, що посвідчують особу та дають їй право на перетин державного кордону.	
3.3.	Порядок здійснення громадянами України права на виїзд з України і в'їзд в Україну.	
3.4.	В'їзд в Україну, виїзд з України і транзитний проїзд іноземців через	

3.5.	Україну. Підстави заборони в'їзду на територію України.	
3.6.	Загальна характеристика віз, їх категорії та види. Умови та порядок видачі віз.	
3.7.	Особливості виїзду з України окремих категорій осіб. Обмеження на виїзд з України.	
3.8.	Порядок в'їзду - виїзду на окремі частини території України.	
4.	Свобода пересування територією України. Конституційні і законодавчі обмеження свободи пересування територією України	
4.	Інститут громадянства та його значення у міграційному праві України	2
4.1.	Поняття і зміст громадянства. Підстави та форми набуття громадянства України. Підстави припинення громадянства України.	
4.2.	Правові джерела, що визначають правовий статус і правила перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні.	
4.3.	Загальні конституційні засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства.	
4.4.	Правовий режим для іноземців та осіб без громадянства (національний режим, режим найбільшого сприяння і спеціальний режим). Строки перебування іноземців в Україні та контроль за їх дотриманням. Порядок та умови продовження строків перебування іноземців в Україні.	
5.	Інститут трудової міграції в міграційному праві України	1
5.1.	Поняття та види трудової міграції.	
5.2.	Державна політика у сфері зовнішньої трудової міграції.	
5.3.	Права та соціальні гарантії трудових мігрантів і членів їхніх сімей.	
6.	Інститут нелегальної міграції	1
6.1.	Поняття та сутність нелегальної міграції.	
6.2.	Причини нелегальної міграції та її наслідки.	
6.3.	Суб'єкти нелегальної міграції.	
6.4.	Заходи протидії нелегальній міграції.	
7.	Правовий статус внутрішньо переміщених осіб та тимчасово окупованих територій в міграційному праві України	2
7.1.	Поняття внутрішньо переміщеної особи (ВПО). Облік та реєстрація внутрішньо переміщених осіб.	
7.2.	Завдання та повноваження Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.	
7.3.	Правовий режим тимчасово окупованої території (ТОТ).	
7.4.	Забезпечення прав та свобод громадян, які проживають на тимчасово окупованій території.	
7.5.	Порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.	
8.	Інститут притулку та статус біженців в міграційному праві України	2
8.1.	Юридична природа та зміст права на притулок.	
8.2.	Визначення поняття «біженець», «особа, що потребує додаткового захисту» та «особа, що потребує тимчасового захисту» в національному законодавстві України. Характеристика міжнародних документів з питань біженців.	
8.3.	Порядок набуття та втрата статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні.	
8.4.	Повноваження державних органів щодо вирішення питань надання статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні.	
8.5.	Права та обов'язки осіб, які подали заяву про надання статусу	

	біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні та тих хто набув відповідного статусу.	
9.	Інститут повернення (репатріації) репресованих осіб і раніше депортованих народів у міграційному праві України	1
9.1.	Поняття «репресовані особи» в національному законодавстві України.	
9.2.	Політичні, юридичні та практичні проблеми процесу повернення (репатріації) раніше депортованих народів до України	
10.	Інститут юридичної відповідальності у міграційному праві	2
10.1.	Адміністративне правопорушення в міграційній сфері, його ознаки та склад. Адміністративні стягнення та загальні правила їх накладення за проступки у сфері міграції.	
10.2.	Підстави та порядок вислання іноземця та особи без громадянства за межі України.	
10.3.	Призначення, завдання та функції пунктів тимчасового утримання (перебування) іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні.	
10.4.	Поняття та підстави примусового видворення іноземців за межі території України. Порядок вирішення справи за адміністративним позовом про примусове видворення	
10.5.	Поняття та характеристика видів реадмісії. Процедури реадмісії.	
10.6.	Кримінальна відповідальність за правопорушення у сфері міграції.	
10.7.	Юридична відповідальність посадових осіб Державної міграційної служби.	
11.	Міжнародне міграційне право	1
11.1.	Міжнародні організації, які регулюють та координують діяльність у сфері міграції: Міжнародна Організація Праці, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародна організація з міграції.	
11.2.	Міграційні процеси в Сполучених Штатах Америки, їх законодавче регулювання та управління ними.	
11.3.	Імміграційна політика та законодавство Канади. Органи управління міграцією в Канаді та їх повноваження.	
11.4.	Міграційне право Європейського Союзу. Діяльність Ради Європи.	

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 8. Інститут притулку та статус біженців в міграційному праві України

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Юридична природа та зміст права на притулок.
- 8.2. Визначення поняття «біженець», «особа, що потребує додаткового захисту» та «особа, що потребує тимчасового захисту» в національному законодавстві України. Характеристика міжнародних документів з питань біженців.
- 8.3. Порядок набуття та втрата статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні.
- 8.4. Повноваження державних органів щодо вирішення питань надання статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні.
- 8.5. Права та обов'язки осіб, які подали заяву про надання статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні та тих хто набув відповідного статусу.

Тема 10. Інститут юридичної відповідальності у міграційному праві

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Адміністративне правопорушення в міграційній сфері, його ознаки та склад. Адміністративні стягнення та загальні правила їх накладення за проступки у сфері міграції.
- 10.2. Підстави та порядок вислання іноземця та особи без громадянства за межі України.
- 10.3. Призначення, завдання та функції пунктів тимчасового утримання (перебування) іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні.
- 10.4. Поняття та підстави примусового видворення іноземців за межі території України. Порядок вирішення справи за адміністративним позовом про примусове видворення
- 10.5. Поняття та характеристика видів реадмісії. Процедури реадмісії.
- 10.6. Кримінальна відповідальність за правопорушення у сфері міграції.
- 10.7. Юридична відповідальність посадових осіб Державної міграційної служби.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: біженець, країна громадянської належності, країна походження біженця, пункт тимчасового розміщення біженців, тимчасовий захист, додатковий захист, заборона вислання або примусового повернення, ідентифікація особи, інститут притулку, особи, які потребують тимчасового захисту, право притулку; адміністративна відповідальність, адміністративні правопорушення в міграційній сфері, добровільне повернення, примусове повернення, примусове видворення, реадмісія, кримінальна відповідальність, адміністративна відповідальність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- порядок набуття та втрата статусу біженця;
- повноваження державних органів щодо вирішення питань надання статусу біженця;
- права та обов'язки особи, яка подала заяву про надання статусу біженця;
- права та обов'язки біженця;
- права та обов'язки осіб, що потребують додаткового та тимчасового захисту;
- міжнародне співробітництво з метою захисту прав біженців.
- поняття та види адміністративних правопорушень у сфері міграції;
- підстави та порядок вислання іноземців та осіб без громадянства;
- підстави та порядок примусового видворення;
- поняття та види реадмісії;
- процедури реадмісії.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є важливою складовою частиною навчального процесу та має на меті закріплення та поглиблення знань і навичок, одержаних на усіх видах навчальних занять; підготовку до наступних занять, іспиту, формування культури розумової праці з чинними правовими нормами, законодавством та практикою його застосування. Під час самостійної роботи уточнюється коло питань, що підлягають вивченню по темі, аналізується та вивчається нормативний матеріал, наукові джерела, виконуються завдання.

Самостійна робота студента виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички з навчальної дисципліни. Відповіді на питання повинні бути стисло законспектовані з обов'язковими посилання на використані джерела.

Самостійна робота студентів має бути логічно пов'язана з іншими видами навчальних занять. Однак вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми не бажано починати з самостійної роботи студентів.

Від якості самостійної підготовки студентів залежить якість семінарських занять, глибина їх теоретичного змісту й активність студентів.

Самостійна робота є методом глибокого вивчення і творчого засвоєння студентами навчальної програми.

Перевірка самостійної роботи студентів здійснюється викладачами, які проводять семінарські заняття з навчальної дисципліни.

Викладач може обрати один з наступних способів перевірки самостійної роботи:

- проведення перевірки конспектів опрацьованої літератури, яка рекомендується для вивчення теми навчальної дисципліни;
- фронтального усного опитування;
- письмового опитування;
- проведення тестування з вивчених тем;
- розв'язування ситуаційних завдань до навчальної дисципліни.

З метою самостійного визначення рівня засвоєння теоретичного матеріалу студентам пропонуються питання для самоконтролю набутих знань.

Питання самостійної роботи виносяться на поточний і підсумковий семестровий контроль. Для самостійної роботи студентів з кожної теми надається рекомендована література з якою студенти повинні ознайомитися для якісного виконання завдань на самостійну підготовку.

Загальні методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів:

1. Ознайомитися із питаннями, що виносяться на самостійне вивчення студентами.
2. Уважно прочитати матеріал, викладений на лекції і занотований студентами до відповідної теми.
3. Ознайомитися із рекомендованою літературою до відповідної теми (як до семінарського заняття, так і самостійної роботи) і розширити одержані знання під час лекційного заняття (обсяг представлень про конкретні предмети і явища, що входять у сферу регулювання приватним правом).
4. За бажанням студент може підготувати коротке повідомлення (до десяти хвилин) з найбільш складного і цікавого питання.
5. У випадку необхідності студент може скористатися індивідуальними консультаціями викладача, який читає лекції, а також викладача, який проводить семінарські заняття у навчальній групі.

1.4.1. Завдання по темам:

Тема 1. Міграційне право України як галузь права, наука та навчальна дисципліна. Міграційні процеси в сучасному світі

Завдання 1. Скласти схеми «Система міграційного законодавства України»; «Системно-структурна характеристика міжнародного права», «Міжнародні нормативно-правові акти та інші джерела з питань міграції», «Принципи міграційного права».

Питання для самоконтролю

- Що таке міграція?
- Чому міграція населення є загальносвітовим явищем?
- Які ознаки глобалізації міграції?
- Які причини міграції населення.
- Які історичний етапи світових міграцій.
- Які основні тенденції розвитку сучасної міграційної ситуації в Україні?
- Охарактеризуйте різні канали міграції в Україні.
- Назвіть проблеми становлення міграційного права як галузі права.
- Дайте визначення поняття, предмету, методу та системі міграційного права.
- Розкрийте особливості взаємодії міграційного права з іншими галузями права.

- Розкрийте предмет науки міграційного права;
- Які основні інститути міграційного права України?
- Які особливості правового регулювання міграційних процесів в Україні?
- Проаналізуйте основні положення Закону України “Про громадянство України”.
- Назвіть основні положення Закону України “Про національні меншини в Україні”.
- Охарактеризуйте основні положення Закону України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”.
- Які основні положення Закону України “Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України”?
- Які питання регулює Закон України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”?
- Які основні положення Закону України “Про імміграцію”?
- Назвіть основні проблеми становлення міграційного законодавства в Україні.

Тема 2. Управління міграційними процесами.

Завдання 1. Використовуючи положення міграційного законодавства, заповнити таблицю:

Таблиця

Назва органу	Підпорядкування	Повноваження у сфері міграції	Адміністративні послуги у сфері міграції

Питання для самоконтролю

- Які основні етапи і особливості становлення та розвитку державних органів управління міграційними процесами в Україні?
- Визначить повноваження центрального органу державної виконавчої влади у справах національностей та міграції.
- Розкрийте повноваження ДМС в сфері міграції.
- Яка роль органів охорони державного кордону в регулюванні міграційних процесів?
- У чому полягає значення адміністративної реформи для вирішення проблеми управління в сфері міграції?.

Тема 3. Інститути еміграції та свободи пересування в міграційному праві України

Завдання 1. Скласти таблиці «Порядок в’їзду громадян України, іноземців та осіб без громадянства в Україну», «Порядок виїзду громадян України, іноземців та осіб без громадянства з України»

Завдання 2. Скласти схеми «Документи, що дають право громадянину України на виїзд з України і в’їзд в Україну» і «Підстави для тимчасового обмеження права громадян України на виїзд з України».

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте положення нормативних актів України, які встановлюють правила в’їзду в Україну, виїзду з України, транзитного проїзду через територію України.
- Який порядок перетинання державного кордону України?
- Який порядок оформлення документів з питань в’їзду – виїзду, транзитного проїзду через територію України.
- У чому полягають особливості виїзду з України військовослужбовців, носіїв інформації

- з обмеженим доступом, інших категорій осіб?
- Які встановлено обмеження на виїзд з України?
- Які акти законодавства регулюють сферу імміграції в Україні?
- Визначіть поняття “імміграція” та “іммігрант”.
- В чому полягають повноваження органів, що забезпечують виконання законодавства про імміграцію?
- Який порядок надання та скасування дозволу на імміграцію?

Тема 4. Інститут громадянства та його значення у міграційному праві України

Завдання 1. Вирішити задачі:

1.1. Іноземний громадянин пересік кордон нашої держави, і йому було поставлено штамп у паспорті, що символізує про те, що він має право перебувати на території України 90 днів. 09.11.2020 р. цей термін завершився. *Чи може він продовжити термін знаходження в Україні? Який нормативно-правовий акт регулює отримання дозволу на перебування в Україні?*

1.2. Ситуаційне завдання № 2 Інспектор Печерської податкової інспекції м. Києва склав акт стосовно громадянина Вірменії А. про несплату останнім податків. Громадянин Вірменії А. вирішив оскаржити до суду прийняте стосовно нього рішення, але через те, що він не є громадянином України, скарга залишилась без задоволення. *Здійсніть правовий аналіз ситуації та оцініть законність прийнятого рішення.*

1.3. Громадянин Аргентини Петренко – українець за походженням, який приїхав до України за туристичною путівкою, звернувся до голови села Креничи Макітренка з проханням надати йому громадянство України. Макітренко відмовився прийняти від Петренка заяву мотивуючи це тим, що останній погано володіє українською мовою. *Дайте правову оцінку наведеній ситуації.*

1.4. Василенко, віком 17 років, народився на території УРСР. Його батьки з ним виїхали на постійне місце проживання до ФРН, де усі здобули громадянство даної країни. Його батьки, маючи на меті відправити Василенка на навчання до ЗВО України, захотіли щоб Василенко став громадянином України. *Чи можливо Василенку набути громадянства України і як саме ?*

1.5. С. набув громадянство України внаслідок прийняття до громадянства. При поданні документів він вказав у декларації про те, що не має громадянства іншої держави. Згодом було виявлено, що С. на час подання згаданої декларації був громадянином Пакистану. *Які правові наслідки виявлення такого факту? Чи це може бути підставою для втрати С. громадянства України? У чому полягає процедура втрати громадянства України? Які суб'єкти беруть участь у ній?*

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення громадянства.
- Які Ви знаєте акти законодавства, що регулюють питання громадянства України?
- Перерахуйте принципи громадянства за законодавством України.
- Який порядок визначення належності до громадянства України?
- Який порядок набуття громадянства України?
- Який порядок прийняття до громадянства України?
- Який порядок поновлення у громадянстві України?
- Який порядок припинення та скасування рішень про набуття громадянства України?
- Розкрийте систему та повноваження державних органів, які беруть участь у вирішенні питань громадянства.

- Що таке апатрид?
- Що означає бути особою без громадянства?
- Дайте визначення поняття “іноземці”.
- Проаналізуйте засади правового статусу іноземців.
- Які умови імміграції і тимчасового перебування іноземців в Україні?
- Який порядок вирішення питань, пов’язаних з порядком в’їзду (виїзду) іноземних громадян в Україну?
- Визначте основні права, свободи та обов’язки іноземців.
- Які гарантії прав іноземців в Україні?
- У чому полягають особливості притягнення іноземців до відповідальності?
- Які привілеї та імунітети співробітників представництв іноземних держав?

Тема 5. Інститут трудової міграції в міграційному праві України

Завдання 1. Скласти схему «Права та соціальні гарантії трудових мігрантів і членів їхніх сімей».

Питання для самоконтролю

- Вкажіть поняття трудової міграції.
- Розкрийте види трудової міграції.
- Розкрийте права трудових мігрантів.

Тема 6. Інститут нелегальної міграції

Завдання 1. Навести правову характеристику прав нелегального мігранта, їх гарантій.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте сутність нелегальної міграції.
- Хто відноситься до суб’єктів нелегальної міграції?
- Які заходи приймаються для протидії нелегальній міграції?

Тема 7. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб та тимчасово окупованих територій в міграційному праві України

Завдання 1. Складіть схеми «Порядок реєстрації особи як внутрішньо переміщеної», «Права внутрішньо переміщених осіб».

Питання для самоконтролю

- Хто відноситься до внутрішньо переміщених осіб?
- Який порядок реєстрації особи як внутрішньо переміщеної?
- Які права у внутрішньо переміщених осіб?

Тема 8. Інститут притулку та статус біженців в міграційному праві України

Завдання 1. Скласти схеми «Порядок звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту» і «Умови, за яких особа не визнається біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту», «51. Права та обов’язки осіб, які подали заяву про надання статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні та тих хто набув відповідного статусу».

Завдання 2. Вирішіть задачу:

2.1. Двоє чоловіків і одна жінка, що приїхали до України з Росії, через декілька днів були затримані працівниками національної поліції на залізничному вокзалі м. Харкова. Посадовим особам вони пояснили, що хочуть отримати в Україні статус біженця, але не знають, як це можна зробити. Співробітники національної поліції їм пояснили, що зробити це ніяк не можна. Чи вірно відповіли співробітники національної поліції? У чому полягає помилка громадян, що побажали отримати статус біженця?

Питання для самоконтролю

- Як визначено поняття “біженець” в національному законодавстві України?
- Назвіть міжнародні документи з питань біженців.
- Який порядок набуття та втрати статусу біженця?
- Які повноваження державних органів щодо вирішення питань надання статусу біженця?
- Які права та обов’язки особи, яка подала заяву про надання статусу біженця?
- Проаналізуйте права біженця.
- Які обов’язки біженця?
- Назвіть основні напрямки міжнародного співробітництва з метою захисту прав біженців.

Тема 9. Інститут повернення (репатріації) репресованих осіб і раніше депортованих народів у міграційному праві України

Завдання 1. Скласти схеми «Поняття «репресовані особи» в національному законодавстві України». Визначте нормативну базу, що регулює дане питання.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення репресованих осіб і раніше депортованих народів.
- Які права мають зазначені особи?

Тема 10. Інститут юридичної відповідальності у міграційному праві

Завдання 1. Вирішити задачу:

1.1. Управління Державної міграційної служби України у Харківській області звернулося до суду з адміністративним позовом до чотирьох громадян Демократичної Республіки Конго про затримання строком на шість місяців для ідентифікації згаданих осіб із поміщенням до пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні та примусово видворити з України після завершення процедури їхньої ідентифікації. На обґрунтування своїх вимог позивач зазначив, що відповідачі є громадянами Демократичної Республіки Конго, які в порушення вимог Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», вїхали в Україну поза пунктами пропуску та нелегально перебувають на території України без оригіналів документів, що посвідчують їх особу. У судовому засіданні відповідачі пояснили, що прибули до України з Російської Федерації, куди потрапили під виглядом вболівальників футбольної команди. Кінцева мета їхньої поїздки – Федеративна Республіка Німеччина. Невідомі особи викрали у них документи. На час розгляду справи двоє відповідачів виявили бажання повернутися до власної країни.

Чи підлягає позов задоволенню? Які підстави та порядок примусового видворення іноземців передбачає законодавство України? Як співвідносяться примусове повернення та примусове видворення з України? Чи можна вважати примусове видворення видом адміністративного стягнення? Норми яких галузей права регулюють відносини, описані у фабулі задачі?

1.2. 30.10.2017 року прикордонним нарядом відділу прикордонної служби «Львів – аеропорт» було виявлено, що громадянин Великої Британії С. перебував на території України більше ніж 90 днів (169 днів) протягом 180 днів. Цей іноземець пояснив, що не знав про те, скільки він повинен перебувати в Україні. *Кваліфікуйте дії С. Складіть протокол про адміністративне правопорушення (установчі дані для заповнення граф протоколу сформулюйте самостійно).*

1.3. 8 грудня 2016 року о 14 год. 10 хв. у пункті пропуску через державний кордон «Львів» Львівського прикордонного загону під час перевірки документів у пасажирів авіарейсу LOT № 000 сполученням «Львів – Варшава» була виявлена особа, яка пред'явила на паспортний контроль закордонний паспорт громадянки США 000000000, виданий 4 березня 2014 року на ім'я Ш., яка народилася 24 березня 1944 року. Дана громадянка перебувала на території України з 13 червня 2016 року, при цьому відмітка про продовження терміну перебування в Україні відсутня. Інших документів даною особою не надано. Ш. пояснила, що приїхала у Львів на шість місяців і про те, що може перебувати в Україні лише три місяці вона не знала, оскільки їй ніхто про це не сказав.

Кваліфікуйте дії Ш. Порушення яких нормативно-правових актів вона вчинила?

Складіть протокол про адміністративне правопорушення (установчі дані для заповнення граф протоколу сформулюйте самостійно).

1.4. 05.09.2016 року в пункті пропуску для повітряного сполучення «Харків» прикордонним нарядом «Перевірка документів» під час здійснення прикордонного контролю рейсу № 000 «Харків – Тель-Авів» о 20 год. 00 хв., було виявлено громадянина Ізраїлю Н., який народився 18 березня 1997 року, пред'явив для контролю НЗП Ізраїлю № 0000000, виданий 9 липня 2016 року та посвідку на тимчасове проживання РТ № 000000. Цей іноземець після прибуття до нового місця проживання не зареєстрував протягом 30 днів своє місце проживання, про що свідчить відсутність штампу реєстрації.

Ознаки якого адміністративного правопорушення містяться в діях громадянина Ізраїлю Н. Складіть за вказаною ситуацією постанову та протокол про адміністративне правопорушення.

1.5. О 9 годині 10 хвилин 23.05.2016 року було виявлено в міжнародному пункті пропуску для автомобільного сполучення «Порубне», що розташований на території Терещанської сільської ради, Глибоцького району, Чернівецької області, громадянина Канади Р., який народився 8 квітня 1968 року та який слідував в пішому порядку з України в Румунію. Він пред'явив на паспортний контроль закордонний паспорт громадянина Канади серії АА № 000000, виданий 6 листопада 2014 року в м. Брамpton, при перевірці якого було виявлено, що цей іноземець перевищив на шістьдесят одну добу встановлений термін перебування на території України. Р. пояснив, що не знав, скільки днів може знаходитися на Україні.

Кваліфікуйте дії Р? Які процесуальні документи потрібно скласти за вказаною ситуацією? Чи слід затримувати цю особу? Які особливості адміністративної відповідальності іноземців?

Складіть протокол про адміністративне правопорушення (установчі дані для заповнення граф протоколу сформулюйте самостійно).

1.6. 28 вересня 2018 року о 17 год. 55 хв., прибувши в контрольний пункт в'їзду-виїзду «Майорське» (територія військово-цивільної адміністрації с. Зайцеве Бахмутського району, Донецької обл.) для перетинання лінії розмежування на в'їзд з тимчасово окупованої території України, гр. РФ П. умисно не виконав рішення уповноваженого державного органу (Луганського прикордонного загону) про заборону в'їзду в Україну від 08.11.2015 року (строк встановленої заборони в'їзду в Україну спливав о 24 год. 00 хв. 08.11.2018 року), про яке у вказаному належному йому закордонному паспорті громадянина РФ проставлена спеціальна

відмітка. Крім того, умисно не виконуючи дане рішення про заборону в'їзду в Україну, 12.04.2018 року гр. П. незаконно, без дозволу уповноважених службових осіб Державної прикордонної служби України, поза пунктами пропуску, на напрямку н.п. Матвеев Курган (РФ) – н.п. Успенка (Україна) перетнув державний кордон з РФ в Україну.

Яке адміністративне правопорушення вчинив П.? Складіть необхідні процесуальні документи.

1.7. Під час оформлення авіарейсу Франкфурт-Львів, прапорщику Гречко І.П. на паспортний контроль був пред'явлений закордонний паспорт громадянки Сирії на ім'я Ходир Адель 03.03.77 р. н., яка прибула разом з сином Хаасом 12.01.98 р.н. на лікування у м. Трускавець. В паспортному документі даної особи була відсутня віза України.

Чи може бути порушено адміністративне провадження стосовно перевізника – ПАТ «Авіакомпанія міжнародні авіалінії України» яка перевезла зазначених пасажирів цим авіарейсом?

1.8. 23 червня 2018 року о 16 годині 47 хв. потягом № 500 сполученням «Перемишль-Львів-Київ» перевізником Публічне акціонерне товариство «Українська залізниця» перевезено через державний кордон України в пункті пропуску для залізничного сполучення «Мостиська», без належних документів для в'їзду в Україну, громадянку Ісландії С., яка пред'явила на паспортний контроль ідентифікаційну картку № С0000000, видана 21.08.2015 року до 20.08.2025 року, що не дає права на перетинання державного кордону України. Стосовно вказаного іноземця 23 червня 2018 року прийнято рішення про відмову в пропуску в Україну у зв'язку із відсутністю необхідних документів.

Чи може бути порушено адміністративне провадження стосовно перевізника – ПАТ «Українська залізниця»? Якщо притягнення до відповідальності можливе, складіть відповідні процесуальні документи щодо перевізника, якщо ні – щодо іноземного громадянина.

1.9. Громадянин Республіки Білорусь А. 22 січня 2015 р. прибув в Україну строком на 3 місяці до свого сина, який мешкає в м. Чернігів, а 10 травня 2015 р. А. був притягнутий до адміністративної відповідальності за ст. 203 КУпАП. Через місяць Головне правління Державної міграційної служби України у Чернігівській обл. винесло рішення про примусове повернення А. до батьківщини впродовж 30 днів. Однак А. не виконав дане рішення, мотивуючи це відсутністю коштів для придбання квитка.

Які примусові заходи можуть бути застосовані до А.? Посилаючись на нормативні приписи, визначте порядок їх застосування

1.10. Громадянин Сирії В. прибув в Україну в особистих справах й перебував на території України на законних підставах. Двічі за один рік він був притягнутий до адміністративної відповідальності. Керівник територіального органу Служби безпеки України прийняв рішення про примусове повернення В. до Сирії. В., мотивуючи тим, що за вчинені діяння він вже зазнав покарання і немає необхідності застосовувати до нього такий захід, як примусове повернення, захотів звернутися до суду із позовом про скасування рішення керівника територіального органу СБУ.

До якого із судів загальної юрисдикції має звернутися громадянин Сирії В.? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

1.11. Мостиський прикордонний загін Західного регіонального управління Державної прикордонної служби України звернувся до суду з позовом, в якому просить постановити рішення про примусове видворення за межі території України та затримання громадянина Грузії Солонію. Вимоги про примусове видворення за межі території України та затримання обґрунтовує тим, що громадянин Грузії Солонія порушив встановлений порядок перетину державного кордону, що виявилось у спробі незаконного перетину державного кордону з України в Республіку Польща без паспорта, яка мала місце 20 жовтня 2012 року.

Визначте процесуальний порядок дій суду та обґрунтуйте їх.

Завдання 2. Відповідно до умов задач 1.1 або 1.11 оформити рішення про примусове повернення осіб; рішення про поміщення іноземця чи особи без громадянства в ПТПП; позов про примусове видворення іноземців чи осіб без громадянства за межі території України.

Завдання 3. Проаналізувавши діючі угоди про реадмісію України із іншими державами, розкрити особливості здійснення реадмісії в аспекті (хто підпадає під реадмісію, процедури, які застосовуються, строки подання запитів про реадмісію, строки задоволення запиту про реадмісію).

Питання для самоконтролю

- Розкрийте зміст понять примусового повернення, примусового видворення, реадмісії, адміністративного правопорушення у сфері міграції.
- Розкрийте зміст кримінальної відповідальності за порушення міграційного законодавства.

Тема 11. Міжнародне міграційне право

Завдання 1. Складіть таблицю «Міжнародні організації у сфері міграції».

Питання для самоконтролю

- Які міжнародні нормативно-правові акти з питань міграції Ви знаєте?
- Яке призначення міжнародних організацій з питань міграції?
- Які особливості створення міжнародних організацій з питань міграції?
- Які характерні особливості міграційного законодавства Європейського Союзу?
- Які міграційні процеси відбувались та відбуваються у Сполучених Штатах Америки?
- Які основні особливості законодавчого регулювання міграційних процесів у Сполучених Штатах Америки?
- Яка система органів управління міграцією в Сполучених Штатах Америки та які повноваження цих органів?
- У чому полягають особливості імміграційної політики та законодавства Канади?
- Розкрийте систему органів управління міграцією в Канаді та їх повноваження.
- Які основні фази сучасних міграційних процесів у Європі?
- Яка специфіка регулювання міграційних процесів в окремих країнах Західної Європи?
- Які основні напрямки розвитку міграційного права Європейського Союзу?
- Розкрийте сучасні процеси гармонізації (узгодження) політики, законодавства та процедур у сфері міграції.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refero* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів-оглядів

1. Державна політика України у сфері міграції населення.
2. Міжнародні організації у сфері міграції.
3. Правові та організаційні засади управління міграційними процесами в Україні.
4. Характеристика законодавства України з питань міграції.
5. Повноваження органів охорони державного кордону в регулюванні міграційних процесів.
6. Перспективи розвитку міграційного законодавства України.
7. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
8. Законодавче регулювання в'їзду в Україну, виїзду з України, транзитного проїзду через Україну.
9. Особливості правового статусу біженців за законодавством України.
10. Правове регулювання питань громадянства в Україні.
11. Порівняльний аналіз законодавства про громадянство України та зарубіжних країн.
12. Особливості правового регулювання імміграції в Україні та зарубіжних країнах.
13. Аналіз законопроектної роботи щодо регулювання міграції в Україні.
14. Порівняльна характеристика правового статусу біженців та осіб, які потребують тимчасового захисту.
15. Порівняльна характеристика правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового захисту.
16. Дослідження практики розгляду судами справ з питань, пов'язаних з міграцією.
17. Діяльність міжнародних організацій у сфері забезпечення статусу біженців.
18. Повноваження ДМС в сфері міграції.
19. Становлення міграційного права як галузі права в Україні.
20. Характеристика міграційних процесів в Україні.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Міграція як глобальне, загальносвітове суспільне явище. Поняття та класифікація міграцій населення.
2. Поняття міграційного права, його предмет та завдання.
3. Принципи та функції міграційного права.
4. Система міграційного права та його інститути.
5. Міграційно-правові відносини, їх види.
6. Суб'єкти міграційного права. Поняття «мігрант», види мігрантів.
7. Джерела міграційного права. Правові основи регулювання міграційних процесів в Україні.
8. Міграційне право як навчальна дисципліна та як наука.
9. Етапи становлення державної міграційної політики в Україні.

10. Місце Міністерства внутрішніх справ України в системі управління міграційними процесами.
11. Правове регулювання діяльності Державної міграційної служби України.
12. Повноваження, завдання та функції Державної міграційної служби України.
13. Роль органів охорони державного кордону України в регулюванні міграційних процесів.
14. Взаємодія Державної міграційної служби України з іншими органами влади з питань міграції.
15. Поняття еміграції та імміграції в міграційному праві.
16. Документи, що посвідчують особу та дають їй право на перетин державного кордону.
17. Порядок здійснення громадянами України права на виїзд з України і в'їзд в Україну.
18. В'їзд в Україну, виїзд з України і транзитний проїзд іноземців через Україну.
19. Підстави заборони в'їзду на територію України.
20. Загальна характеристика віз, їх категорії та види. Умови та порядок видачі віз.
21. Особливості виїзду з України окремих категорій осіб.
22. Обмеження на виїзд з України.
23. Порядок в'їзду - виїзду на окремі частини території України.
24. Свобода пересування територією України.
25. Конституційні і законодавчі обмеження свободи пересування територією України
26. Поняття і зміст громадянства.
27. Підстави та форми набуття громадянства України.
28. Підстави припинення громадянства України.
29. Правові джерела, що визначають правовий статус і правила перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні.
30. Загальні конституційні засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства.
31. Правовий режим для іноземців та осіб без громадянства (національний режим, режим найбільшого сприяння і спеціальний режим).
32. Строки перебування іноземців в Україні та контроль за їх дотриманням. Порядок та умови продовження строків перебування іноземців в Україні.
33. Поняття та види трудової міграції. Види трудової міграції.
34. Державна політика у сфері зовнішньої трудової міграції.
35. Права та соціальні гарантії трудових мігрантів і членів їхніх сімей.
36. Поняття та сутність нелегальної міграції.
37. Причини нелегальної міграції та її наслідки.
38. Суб'єкти нелегальної міграції.
39. Заходи протидії нелегальній міграції.
40. Поняття внутрішньо переміщеної особи (ВПО).
41. Облік та реєстрація внутрішньо переміщених осіб.
42. Завдання та повноваження Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.
43. Правовий режим тимчасово окупованої території (ТОТ).
44. Забезпечення прав та свобод громадян, які проживають на тимчасово окупованій території.
45. Порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.
46. Юридична природа та зміст права на притулок.
47. Визначення поняття «біженець», «особа, що потребує додаткового захисту» та «особа, що потребує тимчасового захисту» в національному законодавстві України.
48. Характеристика міжнародних документів з питань біженців.
49. Порядок набуття та втрата статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні.
50. Повноваження державних органів щодо вирішення питань надання статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні.
51. Права та обов'язки осіб, які подали заяву про надання статусу біженця, додаткового та тимчасового захисту в Україні та тих хто набув відповідного статусу.
52. Поняття «репресовані особи» в національному законодавстві України.

53. Політичні, юридичні та практичні проблеми процесу повернення (репатріації) раніше депортованих народів до України
54. Адміністративне правопорушення в міграційній сфері, його ознаки та склад.
55. Адміністративні стягнення та загальні правила їх накладення за проступки у сфері міграції.
56. Підстави та порядок вислання іноземця та особи без громадянства за межі України.
57. Призначення, завдання та функції пунктів тимчасового утримання (перебування) іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні.
58. Поняття та підстави примусового видворення іноземців за межі території України. Порядок вирішення справи за адміністративним позовом про примусове видворення
59. Поняття та характеристика видів реадмісії. Процедури реадмісії.
60. Кримінальна відповідальність за правопорушення у сфері міграції.
61. Юридична відповідальність посадових осіб Державної міграційної служби.
62. Міжнародні організації, які регулюють та координують діяльність у сфері міграції.
63. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців.
64. Міжнародна організація з міграції.
65. Міграційні процеси в Сполучених Штатах Америки, їх законодавче регулювання та управління ними.
66. Імміграційна політика та законодавство Канади. Органи управління міграцією в Канаді та їх повноваження.
67. Міграційне право Європейського Союзу. Діяльність Ради Європи.

1.6.2. Приклад залікового білету

1. Поняття міграційного права, його предмет та завдання.
2. Кримінальна відповідальність за правопорушення у сфері міграції.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарухування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

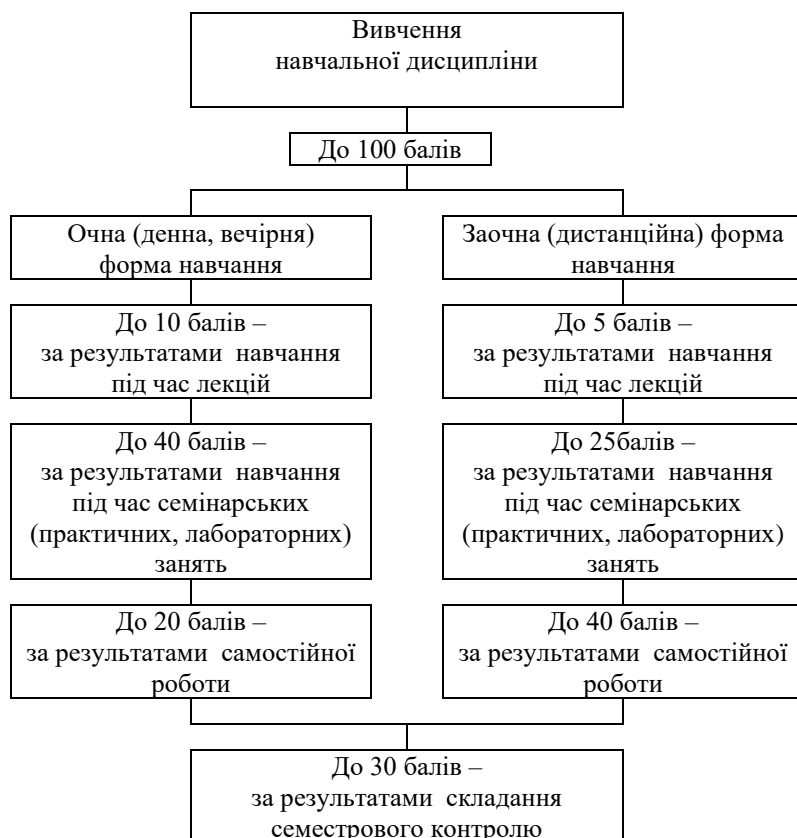

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З навчальної дисципліни «Міграційне право» передбачено проведення 13 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій												
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Денна	13	0,8	1,6	2,4	3,2	4,0	4,8	5,6	6,4	7,2	8,0	8,8	9,6	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Міграційне право» передбачено проведення 15 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	14 тем	Номер теми											Усього балів	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання													9
	Усього балів													20

3. Рекомендовані джерела

Основні джерела:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 1984 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
3. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.
4. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон

- України від 22 вересня 2011 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
5. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
 6. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>.
 7. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text>.
 8. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>.
 9. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.
 10. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання: Закон України від 11 грудня 2003 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text>.
 11. Угода про співробітництво між Міністерством соціальної політики України та Міжнародною організацією з міграції (МОМ): Угода від 12 лютого 2018 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989_001-18#Text.
 12. Угода про реадмісію осіб між Україною та Європейським Співтовариством від 18 червня 2007 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_851#Text.
 13. Питання Комісії при Президентові України з питань громадянства: Указ Президента України від 12 серпня 2019 року № 593/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/593/2019#Text>.
 14. Питання організації виконання Закону України «Про громадянство України»: Указ Президента України від 27 березня 2001 року № 215/2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215/2001#Text>.
 15. Про дипломатичний та службовий паспорт України: Указ Президента України від 12 травня 2015 року № 264/2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/2015#Text>
 16. Про Концепцію державної міграційної політики: Указ Президента України № 622 від 30 травня 2011 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622/2011#Text>.
 17. Деякі питання державного управління у сфері міграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 липня 2010 року № 559. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2010-%D0%BF#Text>.
 18. Деякі питання Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 року № 376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-%D0%BF#Text>.
 19. Деякі питання набору для навчання іноземців та осіб без громадянства: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2013 року № 684. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2013-%D0%BF#Text>.
 20. Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 року № 344. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344-2018-%D0%BF#Text>.
 21. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 302. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2015-%D0%BF#Text>.
 22. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної міграційної політики: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 року № 1058-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-2011-%D1%80#Text>.
 23. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України № 360 від 20 серпня 2014 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-p#Text>.
 24. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України № 751 від 18 серпня 2010 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>.

25. Про затвердження Порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї: постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 року № 367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2015п>.
26. Про затвердження Порядку в'їзду осіб, переміщення товарів на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях і виїзду осіб, переміщення товарів з таких територій: постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 815. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-19>.
27. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова Кабінету Міністрів України № 150 від 15 лютого 2012 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-%D0%BF#Text>.
28. Про затвердження Правил оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2017 року № 118. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/118-2017-%D0%BF#Text>.
29. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України: постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-п>.
30. Про затвердження форм заяв для отримання роботодавцем дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, продовження строку дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, внесення змін до дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 858. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2017-%D0%BF#Text>.
31. Про затвердження зразків документів, які подаються для встановлення належності до громадянства України, прийняття до громадянства України, оформлення набуття громадянства України, припинення громадянства України, скасування рішень про оформлення набуття громадянства України, та журналів обліку: Наказ МВС України № 715 від 16 серпня 2012 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1549-12#Text>.
32. Про затвердження Інструкції про порядок утримання іноземців та осіб без громадянства в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні: Наказ МВС від 29 лютого 2016 року № 141. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0748-16#Text>.
33. Про затвердження Інструкції про порядок утримання іноземців та осіб без громадянства в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні: Наказ МВС України від 29 лютого 2016 року № 141. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0748-16#Text>.
34. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: Наказ МВС України, Адміністрації Держкордонслужби, Служби безпеки України від 23 квітня 2012 року № 353/271/150. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12#Text>.
35. Про затвердження Порядку дій уповноважених службових осіб органів Державної прикордонної служби України під час затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, без ухвали слідчого судді або суду: Наказ МВС України від 10 травня 2018 року № 386. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0834-18#Text>.
36. Про затвердження Порядку розгляду заяв іноземців та осіб без громадянства про продовження строку перебування на території України: Наказ МВС України №363 від 25 квітня 2012 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-12#Text>.
37. Про затвердження Порядку розгляду заяв іноземців та осіб без громадянства про продовження строку перебування на території України: Наказ МВС України № 363 від 25 квітня 2012 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-12#Text>
38. Про затвердження Типового порядку обробки персональних даних у базах персональних даних: Наказ Міністерства Юстиції України від 30 грудня 2012 року № 3659/5. URL :
39. Про Порядок надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, що утримуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які

незаконно перебувають в Україні, Державної міграційної служби України і пунктах тимчасового тримання та спеціально обладнаних приміщеннях Державної прикордонної служби України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Адміністрації Державної прикордонної служби України від 17 квітня 2012 року № 336/268/254. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0749-12#Text>.

40. Агеєв О. Д. Конституційно-правовий статус омбудсмана з питань міграції: зарубіжні моделі та перспективи запровадження в Україні: монографія; за наук. ред. д-ра юрид. наук, Заслуж. юриста України А. О. Янчука. Одеса : Фенікс, 2018. 247 с.
41. Буроменський М. В. Міжнародний захист прав людини та права біженців: Навч. посіб. К., 2002. 160 с.
42. Гусаров С.М., Комзюк А.Т., Салманова О.Ю. Міграційне право України : підручник; за заг. ред. д-ра юрид. наук, чл.-кор. НАПрН України С.М. Гусарова. Харків : Дім реклами, 2016. 296 с.
43. Михайлишин І. В., Трачук П. А. Міграційне право України: навч. посіб.; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Ужгород : Патент, 2014. 350 с.
44. Міграційне право України: підручник; за заг. ред. д-ра юрид. наук, чл.-кор. НАПрН України С. М. Гусарова ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2016. 295 с.
45. Мота А. Ф. Діяльність Державної прикордонної служби України з протидії нелегальній міграції (адміністративно-правовий аспект): монографія; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2018. 491 с.
46. Наливайко Л. Р., Грицай І. О., Степаненко К. В. Міграційне право: навч. посіб. для студентів ВНЗ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Київ : Хай-Тек Прес, 2014. 255 с.
47. Олефір В.І. Адміністративно-правове регулювання протидії нелегальній міграції та торгівлі людьми. Монографія. К.: Друкарня МВС України. 2004. 308 с.
48. Олефір В.І., Кондратьєв Я.Ю., Римаренко Ю.І. та інші. Міжнародно-правові проблеми протидії нелегальній міграції та торгівлі жінками. За редакцією Римаренка Ю.І., Кондратьєва Я.Ю., Ю.С.Шемшученка. К.: Ін-т держави та права ім. В.М.Корецького НАН України, 2003. 532 с.
49. Пирожков С., Малиновська О., Марченко Н. Зовнішня міграція в Україні: причини, наслідки, стратегії. К.: Академпрес, 1997. 128 с.
50. Піскун О. Основи міграційного права: Порівняльний аналіз: Навч. посіб.. К.: ПМ Леся, 1998. 360 с.
51. Політико-правові засади протидії деструктивним наслідкам міграцій: український та європейський досвід: аналіт. записка / Шемшученко Ю. С. та ін. ; за заг. ред. акад. НАПрН України О. В. Скрипнюка ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 128 с.
52. Римаренко Ю. І. Міжнародне міграційне право : підручник. Університетський курс; КНУВС. Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України. Ін-т законодавства при ВР України. Ун-т сучасних знань. Маріупольський держ. гуманіт. ун-т. Київ: КНТ, 2007 р. 639с.
53. Система прописки: національний та міжнародний досвід. Міністерство юстиції України. 2002. 184 с.
54. Соколицька К. М., Сاینчин О. С. Незаконна міграція в Європі та правові аспекти її протидії в Україні: монографія; Одес. нац. мор. ун-т, Херсон. держ. ун-т. Одеса : Гельветика, 2017. 447 с.
55. Чехович С. Б. Юридичні аспекти міграційних процесів в Україні. К., 2001. 288 с.
56. Чехович С.Б. Елементарний курс міграційного права України: Конспект лекцій. Рек. М-вом освіти і науки України як навч. посібник для студ. ВНЗ; МАУП. Київ: МАУП, 2004. 212 с.

Додаткові джерела

1. Navrik R., Petrechenko S. Legal and socio-economic problems that arise during the detection of signs of violations of customs rules, and identifying property which has no owner or owner

- who is unknown by border and fiscal authorities. *Reality of Politics. Estimates – Comments – Forecasts*. 2020. № 14. С. 45-57.
2. Андрейко В. І. Розвиток міграційних процесів в Європі та Україна. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія : Історія. 2019. Вип. 2. С. 134-142.
 3. Аракелян М. М. Проведення у справах щодо видворення іноземців та осіб без громадянства в адміністративному суді : автореф. дис. ... канд. юрид. наук Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Одеса, 2012. 21 с.
 4. Белєвцева В. В. Міграційний режим перебування іноземних громадян і осіб без громадянства на території України: стан і перспективи. *Інформація і право*. 2019. № 2. С. 167-171.
 5. Борисенко О. П. Стратегічні детермінанти формування міграційної політики України. *Теорія та практика державного управління*. 2019. Вип. 2. С. 113-121.
 6. Братков С.І. Запобігання нелегальній міграції підрозділами міліції громадської безпеки Міністерства внутрішніх справ України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Акад. упр. М-ва внутр. справ. К. , 2010. 20 с.
 7. Бритченко С. Формування українського законодавства у сфері міграції. Біженці та міграція: *Український часопис права і політики*. 1999. № 2.
 8. Волоско Я. О. Адміністративно-правове регулювання трудової міграції в умовах трансформації економіки України : дис. ...канд.юр.наук. спец: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Львів, 2016. 181 с.
 9. Гаврік Р. До питання про термінологічний апарат законодавства про вислання іноземців та осіб без громадянства. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. Випуск 3. Частина 1. С. 54-59.
 10. Гаврік Р. О. До питання про прикладні проблеми притягнення до адміністративної відповідальності за незаконне перетинання державного кордону (у справах про подвійне громадянство). *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. С. 112-116. URL: http://par-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/PAP_2_2020-1.pdf
 11. Гаврік Р. О., Владовська К. П. Особливості визначення поняття та юридичного складу незаконного перетинання державного кордону як адміністративного правопорушення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2021. № 67. С. 174-179.
 12. Гаврік Р. О., Григорук І. В. Міжнародні та національні підходи до визначення поняття «реадмісія осіб». *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія Юридичні науки*. 2018. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadrpcurn_2018_3_11.
 13. Гаврік Р. О., Григорук І. В. Міжнародно-правове регулювання здійснення процедури реадмісії міграційними та прикордонними органами України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія Юридичні науки*. 2019. № 1. URL.: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadrpcurn_2019_1_11.
 14. Гаврік Р. О., Демчик Н. П. До питання про окремі проблеми застосування міжнародних угод про реадмісію у правозастосовчій практиці органів охорони державного кордону та недоліки у правовому регулюванні здійснення процедури реадмісії осіб. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2021. Том 32 (71). № 6. С. 53-58.
 15. Гаврік Р. О., Демчик Н. П. Проблеми забезпечення адміністративно-правового режиму тимчасово окупованої території України в діяльності прикордонних підрозділів (в контексті наявної практики у справах про адміністративні правопорушення та справах адміністративного судочинства). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2021. № 67. С. 180-184.
 16. Гаврік Р. О., Демчик Н. П. Юридична відповідальність за незаконне перетинання державного кордону: зарубіжний досвід правового регулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 137-140.

17. Гаврік Р. О., Демчик Н. П., Король М. О. Генеза правового регулювання юридичної відповідальності за незаконне перетинання державного кордону за законодавством, яке діяло на українських землях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2022. № 2 (70). С. 293-296.
18. Гаврік Р., Репецький П. Адміністративно-правовий режим тимчасово окупованих територій: дискусійні питання визначення поняття та елементів в контексті участі службових осіб прикордонних підрозділів у протидії правопорушенням, які вчиняються на межі тимчасово окупованої території. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2020. № 62. С. 226-230.
19. Герич А. Й. Правове регулювання міграційного контролю в Україні. Дис. ... канд.юр.наук. Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Ужгород, 2020. 187 с.
20. Грабар Н. М. Адміністративно-правове забезпечення статусу біженців. Автореф. дис. ... канд.юр.наук. Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Львів, 2007. 13 с.
21. Демчик Н. П. Правовий інститут примусового повернення і видворення іноземців та осіб без громадянства органами Державної прикордонної служби України. Дис. ... канд.юр.наук. Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Хмельницький, 2021. 226 с. URL: http://old.univer.km.ua/doc/specvr/Diss_Demchuk.pdf.
22. Дракохруст, Тетяна Вікторівна. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної міграційної політики України [Текст] : дис. ... д-ра юр. наук : Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 434 с.
23. Дьомін Ю. Проблеми в роботі по реабілітації жертв політичних репресій. *Право України*. 1992. №4.
24. Кметь С., Гаврік Р. Теоретико-правові та прикладні аспекти юридичної відповідальності за незаконне перетинання державного кордону України та порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія Юридичні науки*. 2019. № 4. URL: <http://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/304>.
25. Крахмальова К. О. Адміністративно-правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні: дис. ...канд.юр.наук. Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. К., 2017. 210 с.
26. Курилюк Ю. Б. Адміністративно-правові та кримінологічні засади забезпечення правопорядку в прикордонній сфері України. Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Спец. 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право (081 – Право). К., Запоріжжя, 2020. 472 с.
27. Курко М. Н. Взаємодія та співпраця державних органів та недержавних організацій у сфері забезпечення безпечних міграційних процесів. *Наше право*. 2019. № 4. С. 39-44.
28. Лушпієнко Ю. Конституційно-правовий статус біженців та внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 188-193.
29. Любченко М. О. Конституційно-правове регулювання права на свободу пересування на території України. *Судова апеляція*. 2015. № 3. С. 65-75.
30. Магійович Р. І. Трудова міграція в Україні: причини та наслідки. *Інтелект XXI*. 2019. № 6(1). С. 128-133.
31. Малиновська О. А. Еміграція vs імміграція: напрями та механізми політики репатріації. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 1. С. 69-81.
32. Мота А. Ф. Теорія і практика протидії нелегальній міграції органами Державної прикордонної служби України: адміністративно-правовий аспект: дис. ... докт.юр.наук. Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Львів, 2019. 519 с.
33. Олійник С. М. Міжнародно-правове регулювання реадмісії осіб: дис. ...канд.юр.наук. Спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

К., 2020. 216 с.

34. Орловська Н. А. Нелегальна міграція: понятійні контексти та стратегічні напрями запобігання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 4. С. 109-115.
35. Попов А. А. Зовнішня трудова міграція і українське право: вимоги і сьогодення. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право*. 2019. Вип. 18. С. 40-46.
36. Сівер А., Гаврік Р. Особливості вирішення справ щодо затримання і примусового видворення іноземців та осіб без громадянства за участю службових осіб Державної прикордонної служби України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія Юридичні науки*. 2019. № 4. URL: <http://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/legal/article/view/306>.
37. Софінська І. Д. Громадянство та міграція: цивілізаційні, конституційні та глобалізаційні виклики сьогодення. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 3. С. 40-46.
38. Трошкіна К. Є. Співвідношення категорій "підданство" та "громадянство": історико-правовий аспект. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки*. 2019. Т. 30(69), № 4. С. 17-22.
39. Ченшова Н. В. Особливості регламентації статусу біженця у законодавстві України як потенційної держави-учасниці Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 35(1.3). С. 157-161.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> - Веб-портал Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> - Офіційне інтернет-представництво Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> - Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. <https://minre.gov.ua/> - Офіційний сайт Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій
5. <https://dmsu.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної міграційної служби України
6. <https://www.un.org> - Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
7. <http://coe.int> - Офіційний сайт Ради Європи
8. <https://echr.coe.int/> - Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
9. <https://iom.org.ua/ua/> - Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції в Україні
10. <https://unhcr.org.ua/uk/> - Офіційний сайт Управління Верховного комісара ООН в Україні